

RESEARCH ARTICLE / Araştırma Makalesi

<https://doi.org/10.37093/ijsi.1424111>

“Yabancılarla” Dolu Bir Dünyada Beraber Yaşama Pratikleri Üzerine Bauman Bize Ne Söylüyor? Göç Olgusu Üzerinden Bir Değerlendirme

İbrahim Oğulcan Erayman*

Öz

Bu çalışma; savaşlar, kıtlık, iklim değişikliği gibi pek çok değişkenin zorlayıcı etkisiyle yerinden olan ve olacak milyonlarca kişiye yönelik sürdürülebilir beraber yaşama pratikleri geliştirmenin zorunluluğunu vurgulama kaygısıyla yazılmıştır. Çalışmanın bu temel kaygısıyla da bağlantılı olarak teorik arka plan olarak Bauman'ın düşünceleri merkeze alınmıştır çünkü Baumancı düşünce bakımından kapasitesinin sınırlarına dayanmış bir dünyada ötekine, bizden olmayana alerji duymadan beraber yaşamanın imkânlarını soruşturmak en temel meselelerden birisidir. Baumancı düşüncenin sunmuş olduğu teorik imkânları değerlendirerek çalışma, göçmenlerle sürdürülebilir beraber yaşam pratiklerini geliştirmenin günümüzde yalnızca ahlaki bir sorumluluk meselesi değil, aynı zamanda pratik bir ihtiyaç olarak da önümüzde durduğu sonucuna ulaşmıştır. Öyle ki, istenilsin ya da istenilmesin yaşam alanlarımızı göçmen, mülteci sığınmacı gibi yabancılarla paylaşmak artık çağımızın kaçınılmaz bir gerçeğidir.

Anahtar Kelimeler: Zygmunt Bauman, Göçmen, Yabancı, Beraberlik, İçin-olma.

Cite this article: Erayman, İ. O. (2024). “Yabancılarla” dolu bir dünyada beraber yaşama pratikleri üzerine Bauman bize ne söylüyor? Göç olgusu üzerinden bir değerlendirme. *International Journal of Social Inquiry*, 17(1), 165–176. <https://doi.org/10.37093/ijsi.1424111>

* Dr., Bursa, Türkiye.

E-posta: ibrahim.erayman@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6687-9973>

Article Information

Received 23 January 2024; Revised 09 April 2024; Accepted 25 April 2024; Available online 30 April 2024

What Does Bauman Tell Us About the Forms of Togetherness in a World Full of "Strangers"? An Evaluation of the Migration Phenomenon

Abstract

This study has been written to emphasize the necessity of developing sustainable togetherness practices for millions of displaced people due to the compelling effects of many variables such as war, famine, and climate change. In connection with this main concern of the study, Baumanian thought is taken as the theoretical background. This is because, in terms of Baumanian thought, investigating the possibilities of living together without being allergic to the other in a world that has reached the limits of its capacity is one of the most fundamental issues. By evaluating the theoretical possibilities offered by Baumanian thought, the study concludes that developing sustainable togetherness practices with migrants today is not only a matter of moral responsibility but also a practical need. So much so that whether we want to or not, sharing our living spaces with strangers such as migrants, refugees, and asylum seekers is an inevitable reality of our age.

Keywords: Zygmunt Bauman, Immigrant, Stranger, Togetherness, Being-for

1. Giriş

Bauman'ın çalışmalarında en sık rastlanan motiflerden birisi yabancılarla dolu bir dünyada beraber yaşama pratiklerinin geliştirilmesinin ahlaki ve pratik açıdan zorunluluğudur. Bu temanın Bauman'ın eserlerinde merkezi rol oynamasının temel sebeplerinden birisi Kant'ın (1991) er ya da geç dünyanın bir gün kapasitesinin sınırlarına ulaşacağı uyarısıdır. Kant, *Ebedi Barış Üzerine Felsefi Bir Deneme* (1991) adlı eserinde, yıllar öncesinden -1795-, kaynak ve yerleşim kapasitesi açısından limitlerine erişen bir dünyada barış ve huzur içinde nasıl birlikte yaşanabileceğini sorgulamıştır. Bauman için genelde bu eser, özede ise dünyanın kaynak, yerleşim ve nüfus bakımından sınırlarına dayanacak olması vurgusu oldukça kritik önem taşımaktadır. Öyle ki, Bauman'a göre Kant'ın uyarıları nihayetinde gerçekliğe dönüşmüş ve dünyamız kaynak, yerleşim ve nüfus bakımından kendi sınırlarına ulaşmış, "boş" alanı kalmayan "dolu" bir mekân haline gelmiştir (Bauman, 2016a, ss. 154-156; Bauman, 2018a, s.17). Hal böyle olunca Bauman için istesek de istemesek daha önce hiç olmadığı kadar "yabancılarla" temas halinde olma durumu çağımızın en önemli meselelerinden biri haline gelmiştir. Tam da bu nedenle göçmenler ve mülteciler gibi yabancılarla "beraber" yaşama imkânlarının soruşturulması da düşünsel bir zorunluluk olarak önümüzde durmaktadır. Bauman'ın tüm dünya için kaçınılmaz bir ihtiyaç olarak gördüğü beraberlik pratiklerinin geliştirilmesi, Türkiye için bilhassa kritik önem arz etmektedir. Öyle ki Türkiye, Suriye iç savaşında sonra yoğun bir göçe maruz kalmış ve göçmenlerle beraber yaşama pratikleri geliştirme ya da böylesi pratiklerin geliştirilememesinden kaynaklı problemleri deneyimleme en önemli tartışma sahalarından birini teşkil etmiştir. Örneğin, Türkiye'deki Suriyelilerin epistemik adaletsizliğe uğrayıp uğramadığını soruşturan bir çalışmanın (Çağlar vd., 2023) çarpıcı sonuçlarından birisi, Bursa-Altıparmak mahallesi gibi temasın neredeyse kaçınılmaz olduğu sıkışık bir mekânda yerli nüfusun ve Suriyeli nüfusun neredeyse izole denebilecek sosyo-kültürel ve ekonomik bir yaşam tercih etmesi olarak belirtilmiştir. Yine farklı bir çalışmada (Diker & Karan, 2021), Suriyeli karışıklığının ve Suriyelilere yönelik olumsuz algıların temelinde, kamusal alanlardaki karşılaşmaların artmasının etkisinin büyük olduğu ileri sürülmüştür. Bir diğer çalışmada ise (Özdemir, 2017), Suriyelilerin başlangıçta misafir olarak görülmeleri ancak Suriye iç savaşının uzaması ve bölgedeki istikrarsızlığın sürmesi sebebiyle Türkiye'de kalıcılaşmaları, ev sahibi

topluluk tarafından Suriyelilere yönelik olumsuz algı ve yaklaşımların temeli olarak gösterilmiştir. Öncelikle belirtmemiz gerekir ki çalışmamız analiz birimi olarak Türkiye'deki Suriyelileri merkeze almamaktadır. Buna rağmen yukarıdaki örnekleri vermemizin temel sebebi, Türkiye bakımından Suriyeliler özelinde taraflar arası izole denebilecek yaşam pratiklerinin benimsenmesinde; kamusal alandaki karşılaşmaların olumsuz algıları tetiklemede ve misafirlikten kalıcılığa geçişin yerli nüfus nezdinde rahatsızlıkla karşılanmasında önemli faktörlerden birisinin (kuşkusuz ekonomik, kültürel vs. başka pek çok faktörün de önemini kabul etmekle birlikte) ileride açacağımız Bauman'ı beraberlik tiplerinden "için-olma" kipindeki beraberlik pratiklerinin taraflarca yerine getiril(e)memesinden ileri geldiğini düşünmemizdir. Bu bağlamda çalışmanın en önemli amacı, Bauman'ın tartıştığı beraberlik formlarının ve bu formlar içerisinde göçmen, mülteci, sığınmacı gibi "yabancı"lara "alerji"¹ duymayan beraberlik formlarının genelde göç çalışmalarına özelde ise göçmenlere yönelik politika, yaklaşım ve tutumlara önemli bir teorik arka plan oluşturma vasfına sahip olduğunu göstermektir. Çalışmanın en önemli kaygısı ise, savaşlar, kıtlık, iklim değişikliği gibi pek çok değişkenin zorlayıcı etkisiyle yerinden olan ve olacak milyonlarca kişiye yönelik sürdürülebilir beraber yaşama pratikleri geliştirmenin zorunluluğunu vurgulamadır.

Bu temel amaç ve kaygıyla yazılan çalışmada ilk olarak, tüm çalışma boyunca kullanılacak göç, göçmen, mülteci, sığınmacı ve yabancı gibi anahtar kavramlar birbirleriyle ilişkileri ve farkları dâhil edilerek açıklanacaktır. Daha sonra çalışmanın teorik dayanağını oluşturan Bauman'ı "beraberlik" formları üzerine bir değerlendirme yapılacaktır; devamında, beraber yaşama pratikleri geliştirmenin neden hayati olduğu ahlaki sorumluluk, beraberlik ve göç olgusu ilişkisi etrafında tartışılacaktır. Nihayetinde ise yaşadığımız çağın kendine has dinamiklerinin beraber yaşama pratiklerini geliştirmeyi (sınırları da gözetilerek), yalnızca ahlaki bir sorumluluk olarak değil, pratik bir ihtiyaç olarak da dayattığı ileri sürülecektir.

2. Kavramsal Çerçeve: Göçmen, Mülteci, Sığınmacı

Literatürde göç ile ilgili kavramsal haritalamayı derinlemesine analiz eden pek çok çalışma bulunmaktadır.² Çalışmanın temel niyetlerinden biri göçün kavramsal analizi olmamakla birlikte çalışma boyunca, göç, göçmen, mülteci, sığınmacı gibi kavramlara sık sık atıfta bulunulacağından kabaca da olsa bu kavramların tam olarak neye karşılık geldiğinin paylaşılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Uluslararası Göç Örgütü (IOM) göç şu şekilde tanımlanmaktadır:

İnsanların grup halinde veya bireysel olarak uluslararası bir sınırı geçmeleri veya yaşadıkları ülke içinde yer değiştirmeleri hareketi göç olarak tanımlanmaktadır. Göç, süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Bu nüfus hareketlerine mülteciler, yerinden edilmiş kişiler, ekonomik ve diğer farklı amaçlarla göç eden kişiler de dâhil edilmektedir. (Akt. Özdal & Tutan, 2018, s. 7).

¹ Bu kavram Levinas felsefesindeki anlamıyla kullanılmıştır. Levinas'a göre, "Batı felsefesinin Başka'ya tahammülsüzlüğüne rağmen, öteki ile ilişki, alerjik olmayan bir ilişki, etik bir ilişkidir." (Levinas, 1991, s. 51.)

² Göç olgusunun kavramsal değerlendirmesine yönelik derinlemesine tartışmalar için bkz. Çiçekli ve Demir (2013), Özdal ve Tutan (2018), Özel (2018).

Yukarıdaki tanımdan da anlaşılacağı gibi, "göç olgusu, mültecilik durumunu da kapsayan nüfus hareketlerinin genel adıdır" (Erayman, 2022, s. 27). Bu bakımdan "her mülteci göçmandır, ancak her göçmen mülteci değildir" (Yardım, 2015, s. 135).

Yer değiştirmenin nedenin (ya da gönüllü olup olmaması), nüfus hareketlerinin öznelini birbirlerinden ayırmada en kritik ölçüt olduğunu söylemek mümkündür. "Buna göre, mülteci ve sığınmacılar zorunlu bir göç nedeniyle bu statüye sahipken, göçmen statüsü ise temel anlamda "kendi isteği" ile göç eden kişilere verilmektedir" (Köşk & Özbek, 2017, s. 250). Bu açıklamalardan hareketle göçmen ve mültecilik durumlarının temelde yer değiştirme eyleminin gönüllülüğü üzerinden şekillendiğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. Bununla birlikte bu açıklamalardan göçmenleri yer değiştirmeye zorlayan hiçbir etmen olmadığı anlamı çıkarılmamalıdır. Şüphesiz göçmenleri de yer değiştirmeyi iten zorlayıcı sebepler (ekonomik faktörler gibi) bulunmaktadır ancak nihayetinde göçmenler, göç hareketinin zamanını, biçimini ve yerini kendileri belirleyebilme imkânına sahiptir. Mülteciler ve sığınmacılar için yer değiştirmenin kendisi ekseriyetle hayata tutunma çabasının kendisine karşılık gelmektedir. Bu minvalde düşündüğümüzde, mülteci statüsünü alması gereken kişilerin, ekonomik göçmen kategorisi çerçevesinde değerlendirilmeleri "basit bir kullanım hatası olarak kalmamakta, canları pahasına da olsa Akdeniz'i geçmek zorunda kalanlara göçmen muamelesi yapılmasına yol açabilmektedir" (Yardım, 2015, s. 135). Bu açıklamalardan sonra, göçmen kategorisi ile kıyas halinde değerlendirdiğimiz mülteci ve sığınmacı kategorilerinin birbirleri arasında ne gibi farklar olduğuna da değinmek yerinde olacaktır.

Sığınmacı, "kendi ülkesini terk ederek, üçüncü bir ülkeye gidip orada sığınma talebinde bulunan kişiyi ifade etmektedir" (Ergüven & Özturanlı, 2013, s. 1019). "Uluslararası Göç Örgütü ise, ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde herhangi bir devlete "mülteci" olarak kabul edilmek isteyen ve mültecilik statüsüne ilişkin yapmış olduğu başvurunun sonucunu bekleyen kişileri sığınmacı olarak tanımlamaktadır" (Özdal & Tutan, 2018, s. 13). Bununla birlikte sığınma başvurusunun olumlu sonuçlanacağına garantisi yoktur. Başvuru "olumsuz olarak sonuçlanırsa bu kişiler ülkeyi terk etmek durumunda kalacak, bu kişilere insani ya da diğer gerekçelerle ülkede kalma izni verilmemiş ise bu kişiler ülkede düzensiz bir biçimde bulunan diğer yabancılar gibi sınır dışı edilebileceklerdir" (Özdal & Tutan, 2018, s. 13).

Mülteci ise "1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 1. Maddesinde" şu şekilde tanımlanmıştır:

1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen; yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen şahıs. (Barkın, 2014, s. 331).

Bu tanımlamalar ışığında mülteci ve sığınmacı statülerinin arasındaki temel farkın açıklığa kavuşturulduğunu ifade edebiliriz: "Devletin taraf olduğu anlaşma ve sözleşmelerin kendisine özel statü ve hukuki koruma sağladığı kişiler mülteci; böyle bir sığınma hakkını ve korumayı talep eden, ancak henüz bu korumadan faydalanamayan kişiler ise sığınmacı olarak tanımlanmaktadır" (Ergüven & Özturanlı, 2013, s. 1020).

Göçmen, mülteci ve sığınmacı kavramlarını birbirleriyle karşılaştırarak "ne"liğini açıkladıktan sonra, Bauman'ı "yabancı" kavramının da üzerinde durup, çalışmada bu kavramının açılmasının neden hayati önemi bulunduğuna yönelik bir değerlendirmede bulunacağız.

3. Müphem Bir Kategori Olarak "Yabancı"

Çalışmamız Bauman'ı düşünceyi merkeze aldığından dolayı, yukarıda tanımlanan "göçmen", "mülteci", "sığınmacı" gibi kavramlardan belki de daha merkezi olan kavram "yabancı" kavramıdır. Öyle ki Bauman çeşitli çalışmalarında yabancıyı, göçmen ve mülteciyi de kapsayan çatı bir kavram olarak kullanmaktadır. Yabancı'nın hukuki olarak tanımlanmasında da paralel bir yaklaşımın olduğunu ifade etmek mümkündür. Öyle ki, "Hukuk sistemlerinde yabancı olmayı nitelendirmek için farklı kavramlar kullanılmaktadır ve yabancı devlet vatandaşları, vatansız kişiler, göçmenler, mülteciler yabancı kategorisine girebilmektedir" (Asar, 2018, s. 17). Bununla birlikte Bauman, göçmen ya da mülteci ayrımı yapmaksızın, "yabancı"nın hukuki statüsünden ziyade sosyal statüsüne; sosyal statüsünün tanınmamasından doğan muhtelif ayrımcılık ve dışlama mekanizmalarına odaklanmaktadır (Erayman, 2022, ss. 31-46). Öyle ki ona göre "yabancı", hep "biz"e rahatsızlık veren, "düzen"i kendisini sürekli sorgulatan (Bauman, 2010a, ss. 65-66), kategorilere sığmayan bir "müphemlik" kavramıdır (Bauman, 2017a, ss. 83-91). Öyle ki Bauman yabancı'nın bir müphemlik kavramı olmasını, kategorize edilememesiyle bağlantılı görmektedir. Bauman için "biz" ve "onlar", "dost" ve "düşman" gibi kategoriler ancak zıtlıklarıyla var olabilmekte, anlam kazanabilmektedir (Bauman, 2010a, s. 65). Bununla birlikte yabancı kategorisi böylesi zıtlık kategorilerinin tümüne meydan okumaktadır. Yabancı kategorisi "dost ve düşman", "biz ve onlar kategorilerinin" çerçevesini çizdiği ve bu çerçeve dışında hiçbir fark imkânı tanımayan mekanizmaya tehdit oluşturmaktadır. Çünkü yabancı ne dost ne düşmandır; ancak aynı anda hem dost hem de düşmandır (Bauman, 2017a, s. 83).

Bauman'a göre, bir müphemlik kavramı olarak yabancı, yerli durumun doğallığı karşısında her zaman dikkatleri üzerine çekme gibi bir meseleyle yüzleşmek durumunda kalmaktadır. Bu bakımdan yabancı belli bir anda kabul görse dahi sınavı, göz önünde olma hali neredeyse hiç son bulmamaktadır. Bizden biri olduğunun kabul edilmesi o denli zordur ki her daim kendini ispatlamak durumunda kalmakta, ancak en nihayetinde kendisinin sadakatine çoğunlukla kuşkucu ve temkinli bir biçimde yaklaşmaktadır (Bauman, 2017a, s. 114). Yabancı'nın sürekli "sınavda olması" ve "sadakatinin" her daim şüphe götürmesi durumu Sennett'in, *Yabancı* adlı çalışmasının "Venedik'te Yahudi Gettosu: Sürgünler Yuva Kuruyor" adlı bölümünde çarpıcı şekilde gösterdiği gibi daha trajik sonuçlara da sebebiyet verebilmektedir. Öyle ki, böylesi bir sürekli şüphe duyulma hali yabancıyı artık bilinmeyen, spekülasyonun öznesi kıldığı gibi, yabancı'nın gerçek yaşamından önce çeşitli fantazmalarla, mistifikasyonlar ile yaşam-dünyada anılma tehlikesini beraberinde getirmektedir (Sennett, 2017).

Bununla birlikte yabancı, yalnızca bir yanlış bilinme öznesi, hep aramızda olan ama biz-den olamayan bir kategori değil ilaveten Simmel'in vurguladığı gibi "bugün gelip yarın giden gezgin gibi değil, bugün gelip yarın kalan insan" gibidir (Simmel, 2009, s. 149). Bauman da Simmelci vurguyu paylaşır ve yabancı'nın, "uzak diyarlarda sınırlı kalmayı da geldiği yerden gitmeyi de reddeden" bir kategori olduğunun altını çizer. Böylece yaşam-dünyamıza dâhil olan yabancı, ister dost olarak ele alınsın ister düşman artık bir anlam kazanmaktadır. Hayatlarımıza bir anda ve izinsiz girişi düşmanlık kategorisinin izlerini taşımaktadır ancak yabancı, diğer bariz

düşmanlardan farklı olarak, dostun bilinen özelliklerinden olan sorumluluğu alınması gereken kişi de olabilmektedir (Bauman, 2017a, s. 90). Yabancı'nın yaşam-dünyamıza girişiyle başlayan müphem durumlar, yabancı'nın sınırlara hapsedilemeyen ve karar-verilemez doğası, Bauman'a göre yabancı'nın yerli nüfus tarafından belirsizliğin ve güvensizliğin kaynağı olarak görülmesine de sebebiyet verebilmektedir (Bauman, 2019, ss. 42-45). Bauman, yabancıların varlığının, "dinmek bilmeyen ve her an su yüzüne çıkabilecek yoğun bir gerilimin işareti olduğunu" vurgulamaktadır (Bauman, 2012, s. 169).

Yukarıdaki açıklamalar, Bauman'ın yabancıyı bir müphemlik kategorisi olarak ele aldığını (kendisinin beslendiği Simmel ve Sennett gibi düşünürleri de tartışmaya dâhil ederek) göstermeyi amaçlamıştır. Tüm bunlarla birlikte özellikle altını çizmek istiyoruz ki Bauman yabancı'nın müphemliğine olumsuz bir değer atfetmez. Öyle ki, Bauman'ın birçok çalışmasını kuşatan temel motiflerden birisi, yabancı'nın müphemliğini bir tehdit ve "düşmanlık" kategorisi görmekten farklı alternatif bir vizyon ortaya çıkarmaktır. Bu bakımdan kendisi müphemliğin "sosyal yaşamın asli unsuru olduğunu kabul eder ve bir sosyolog ve düşünür olarak her fırsatta insanları bu çeşitlilikle bir arada yaşamaya" (Öztürk, 2020, ss. 97-98), bunun mümkün yollarını aramaya davet eder. Takip eden başlıkla birlikte ilk olarak genel anlamıyla beraber yaşama tiplerine, akabindeyse yabancılarla bir arada yaşamının anahtarı olabilecek beraberlik pratiklerine yönelik Baumancı teorik arka planın imkânları açılmaya çalışılacaktır.

4. Teorik Arka Plan: Baumancı Beraberlik Pratiklerinin Çerçevesi

Fenomenologlar beraberliğe atıfta bulduklarında, genellikle başkalarıyla fiziksel olarak birlikte olmamızı ya da onlarla ortak bir mekânı paylaşmamızı değil; başkalarıyla beraberlik duygusunu deneyimlememizi merkeze almaktadır. Hatta başkalarıyla fiziksel olarak birlikte olmak, onlarla beraberlik duygusu hissetmek için gerekli bir koşul bile sayılmamaktadır (Osler, 2022, s. 149). Bu bakımdan Sarıbay'ın, "beraber olma" (togetherness) ve "bir arada olma" (coexistence) ayrımı büyük önem arz etmektedir. Sarıbay, "beraber olma'nın aidiyet esasına dayalı bir duruma karşılık geldiğini ve anlamlı bir ilişkiyi ifade ettiğini vurgulamaktadır. Böylesi bir ilişki "bir arada olma"dan oldukça farklıdır. Öyle ki "bir arada olma"da amaç vardır ancak aidiyet eksiktir (Sarıbay, 2020, s. 158). Beraberliği düşünürken Bauman'ın değerlendirmelerinden yola çıkan, ancak belirgin bir şekilde Levinasçı kavramların yanı sıra psikanaliz tarafından öne sürülen önermelerden de yararlanan (ancak bunu yaparken görüşleri bütünleştirmeye çalışmak yerine yan yana koyan) Sharon Todd ise, beraberliği geniş anlamda yani sosyal adalet talebine ve bu taleplerin öğretilmesine atıfta bulunarak soruşturur (Kębłowska-Ławniczak, 2014, ss. 133-134). Akkaş ise "bir arada olma/yaşama"nın farklı bir anlamına dikkati çeker. Buna göre, İspanyolca "convivencia" kelimesinin karşılığı olan ve İngilizcede "coexistence" kelimesi ile karşılanan "bir arada yaşama", "farklılıklardan daha ziyade ortak zemin oluşturma gayesi taşımaktadır" (Akkaş, 2022, s. 204). Tüm bu açıklamalarla birlikte, Bauman'ın "beraber olma" ve "bir arada olma" (beraber yaşama ve bir arada yaşama) arasında herhangi bir ayrım ve kıyaslama yapmadan, "beraber olma" ya da "beraber yaşama" anlamında "togetherness" kelimesini kullandığını vurgulamada fayda görüyoruz. Beraber yaşama pratiklerini derinlemesine incelediği kitabı *Life in Fragments: Essay in Postmodern Morality*'de Bauman, "Forms of Togetherness" başlığı altında "beraber yaşama" pratiklerinin biçimleri üzerine etraflı bir soruşturma gerçekleştirmiştir (Bauman, 1995, ss. 45-71). Beraberlik

(togetherness) kavramının literatürde kültürel çalışmalardan (Bakardjieva, 2003), psikanalize (Sholes, 2005) değin farklı kullanım ve tartışma sahaları olsa da çalışmamız Baumancı düşüncüyü merkeze aldığından devam eden kısımlarda odağımız Baumancı "beraberlik" pratiklerinin detaylı bir analizine yönelik olacaktır.

Kębłowska-Ławniczak'a göre, sosyolog ve filozof Bauman, beraberlik (togetherness) tartışmasını açarken, bu kavramın birçok biçimi olduğunu kabul etmiştir ve bu kabul kavramın doğasında yatan çeşitliliği yakalamıştır. Bauman, *Postmodern Etik*'te (2016b) keşfedilen temaların bir devamı niteliğinde olan bu kavramla ilgili etraflı değerlendirmelerini *Parçalanmış Hayat: Postmodern Ahlak Denemeleri* (2014) adlı eserinde toplamıştır (Kębłowska-Ławniczak, 2014, s. 133). Hemen aşağıda bu beraberlik biçimlerini açıklamaya gayret edeceğiz.

Bauman için beraberliğin pek çok biçimi bulunmaktadır. Kalabalık caddeleri ya da alışveriş merkezleri gibi mekânları paylaşmanın şekli verdiği beraberlik biçimini, "mobil beraberlik" olarak adlandırılmıştır. Bu beraberlik biçiminde yabancıyla temas etmekten (zorunda kalmadıkça) özellikle kaçınılır (Bauman, 2014, ss. 66-67). Öyle ki Bauman, bu durumu müşahhas hale getirmek için tam olarak şunu söylemektedir: "Tecrübeli (ve şanslı) bir yaya hiç kimseyle karşılaşmadan ve hiç kimsenin gözüne ilişmeden bir yerden öbür yere geçebilir" (Bauman, 2014, s. 67). Çok benzer şekilde "cadde" türü beraberlikte de yabancı bir engeldir, bu engele takılmak ya da rast gelmek ise bir gecikme, zaman kaybıdır. Bauman, böylesi bir kaçınmanın (yabancıdan, onun iletişim ihtimalinden) büyük önem arz ettiği diğer bir beraberlik türünü ise "istasyon" tipi beraberlik olarak adlandırmaktadır. Bu tarz bir beraberlikte, kişiler bir müddet sonra ayrılacakları, herkesin kendi yoluna, kendi işine gideceği ve büyük bir ihtimalle bir daha hiç rastlaşmayacakları (ya da rastlaşsalar bile farkında olmayacaklarını) bir mekânda ve anda beraberdir. Bununla birlikte bu kişiler "ayrılmadan önce burada ve şimdi içinde buldukları mekânı paylaşmak zorunda olduklarını bilmektedirler" (Bauman, 2014, ss. 67-68).

Bauman'ın üzerinde durduğu bir diğer beraberlik biçimi ise, iş yerleri ya da fabrikalarda gözlenebilecek "ölçülü ve tavında" beraberliktir. Bu beraberlik amaçlı bir beraberliktir ancak insanları bir araya getiren amaçlar birbirlerinden farklı olabilir. Bu beraberliğin amacının ne olduğundan bağımsız olarak, beraber olmak bu amaca ulaşmanın ön şartıdır. Bu amaca ulaşmanın başka bir yolu olmadığı için de bu beraberliğin amacı, beraberliğin alması gereken biçimini belirlemektedir (Bauman, 2014, s. 69).

Farklı bir beraberlik biçimi ise bir gösteri yürüyüşünde, futbol maçında ya da eğlence mekânında somut haline rastlayabileceğimiz "aşikâr" beraberliktir. Bu beraberliğin amacı beraber olmak fakat kalabalıklar halinde beraber olmaktır. Bauman son bir beraberlik biçimi olarak ise, her zaman yurtsamanın -homesickness-³ teşvik ettiği bir imgelemin eseri olan "koyutlanmış" beraberliği (uluslar, sınıflar gibi) gösterir. Aşikâr beraberliğin çekici yönü, katılanlarını karşılaşmalardan kurtarmasıyken; koyutlanmış beraberliğin çekici yönü ise, henüz içine girilmemişken bile öncesinden tamamlanmışlıkları garanti edilen sıcak karşılaşmalar vaat etmesidir (Bauman, 2014, ss. 71-72).

Yukarıda açıklanan bu beraberlik formlarının tamamı "yanında-olma" kipindedir. "Yanında-olma" kipindeki beraberlik, "arkalarında süregelen bir karşılıklı haklar ve/veya yükümlülükler mirası bırakmama anlamında sonuçsal olmama eğilimindedir" (Bauman, 2014, ss. 74-75). Bu

³ Yurtsama, -nostaljik özlemden farklı olarak- "uzaktayken evi yaşamak", kişinin kendisini yurdunda, evinde hissetmesi, çevresindekileri tanıması ve buraya ait olması yönündeki bir dürtüdür." (Bauman, 2014, s. 71.)

tarz bir beraberlik kipinde, ilişkide veya yanında bulunulana yönelik herhangi bir sorumluluktan bahsetmek mümkün değildir. Beraberlik boyunca odak hiçbir zaman kişide değil, beraberliğe olanak sağlayan olayda ya da eylemedir (Bauman, 2014, ss. 74-75). Ancak beraberliğin tek biçimi "yanında-olma" değildir. Seçilen ya da ayrımsanan bazı kişiler, yabancılar "yanında olma" kipinden "ile olma" kipine geçmektedir. Bu kişiler artık kendileri olarak dikkat nesnesi olabilmektedir. Bu noktada "artık temasta bulunulan kişi görüş alanına girmekte, güncel ilgi kazanmakta ve düşünme ve karar nesnesi olabilmektedir" (Bauman, 2014, s. 75). Bununla birlikte "ile-olma" kipindeki beraberlikte yabancı, dikkat ve ilgi nesnesi olabilmektedir ancak bu ilgi sadece güncelle sınırlıdır. "Genel olarak söz konusu ilgiyi/ilgililiği hem yaratan hem de sınırlayan şimdiki bir konu, *ad hoc* bir meseledir" (Bauman, 2014, s. 75).

Güncellik, kişiler arası ilişkiyi, diyalogu ya da teması şimdiki bir mesele ile sınırlamaktadır. Hal böyle olunca yabancıyla kurulacak ilişkinin ile-olma kipindeki beraberlikten farklı olması gerekmektedir. Bauman için böylesi bir ilişki türü sadece "için-olma" kipindeki beraberlik formudur. "İçin-olma"; "yanında-olma" ve "ile-olma" türündeki beraberlik formlarının, parçalı (epizodik), güncelle, şimdiyle sınırlanan mahiyetini ortadan kaldırmaktadır. "İçin-olma" tipi beraberliğe yabancıya eşsizliğini, başkılığını muhafaza etmek ve savunmak için girilmektedir. "İçin-olma" ahlaki sorumluluktan bağımsız düşünülemez, ahlaki sorumluluğun ona şeklini verdiği bir ilişkidir. Tam da bu sebeple, sebeple "için-olma", yabancıya, ötekinin, bene benzemeyenin eşsiz ötekiliğini koruyan ve savunan ne kadar çok kişi olursa olsun, kişinin kendisini sorumluluk alanını dışında görmediği bir ilişki tipidir (Bauman, 2014, ss. 75-77). Bauman'a göre, "için olma alanı ile özdeşleştirildikten sonra ahlak alanı artık Öteki'ne karşı sempati, ona hizmet etme istekliliği, onun için iyilik yapma ve kişinin kendi kendisini feda etmesi"ni dahi sağlayabilecek bir dayanışma alanı haline gelecektir (Bauman, 2014, s. 88).

5. Ahlaki Sorumluluk, Beraberlik ve Göç Olgusu İlişkisi: İmkanlar ve Sınırlar

Bauman'a göre, öteki "için olmak" toplumun bir ürünü değil, bir başlangıç noktasıdır ve ötekiyle, yabancıyla girilecek tüm ilişkilerde belirleyici olan ahlaki sorumluluktur (Bauman, 2016b, s. 26). Baumancı bakış açısından dünyayı Öteki ile paylaşmak, bir yabancıya önceden verilmiş bir sosyal kategoriden ahlaki bir varlığa dönüştürüldüğü ahlaki bir yakınlık ilişkisidir. Yakınlık olmadan insani beraberlik olmaz, ancak yabancıya ahlaki varlıklar olarak yaklaşım yaklaşmamak "ben"den başka hiç kimseye bağlı değildir. Bu bakımdan ahlaki potansiyelimizden tamamen kendimiz sorumluyuzdur (Månsson, 2008, s. 169). Ayrıca ahlaki sorumluluğa dayanan yabancıya yönelik "için olma" tipi beraberlik anlayışı insanlığın yapması gereken önemli bir tercihin şıklarından biridir. Buna göre, "yapacağımız tercih, şehirlerimizi yabancıya korkulan ve onlara güvenilmeyen kaygı dolu mekânlara dönüştürmek" ya da "için-olma" kipinde beraberliğin şeklini verdiği pratikleri hayata geçirebilmektir (Bauman, 2018b, s. 152). Bauman'a göre şıkların ikincisi bir fırsat ve ayrıca da ihtiyaçtır. Fırsat olması yabancıya ahlaki sorumluluğa dayanan bir ilişkinin insanlık için daha önce aşılmamış bir eşiği temsil etmesinden ileri gelmekteyken; ihtiyaç olması ise, bunun gerçekten bir yaşam ve ölüm meselesi olmasından ileri gelmektedir. Ona göre, ya hepimiz karşılıklı olarak birbirimize öğretecek ve birbirimizden öğrenecek ya da yabancılarla dolu dünyamız ötekine tahammülsüzlükten dolayı bir savaş alanına dönecektir (Bauman & Franklin, 2003, s. 215).

Bununla birlikte diğer insanların refahı ve esenliği için ahlaki sorumluluğumuzu yerine getirmeyi başarıp başaramayacağımız kesin değildir, çünkü ahlaki potansiyelimizi genişletmenin önünde önemli engeller de vardır (Månsson, 2008, s. 169). Bu engellerin ve muhtelif zorlukların ete kemiğe bürünmüş görünümünü göç meselesinde bulmak mümkündür.

Bauman, son zamanlarda meydana gelen mülteci ve sığınmacı trajedilerini, Avrupa değerlerinin yozlaşmasının (2018b, ss. 27-32), Avrupalının tarih boyunca özgül avantajı olmuş olan, "yabancılarla birlikte yaşamayı öğrenme ve bunu uygulayabilmenin sönümlenmesinin" (2010b, s. 202) en sarıh gösterenleri olduğunu vurgulamaktadır. Alain Morice, Hollanda hükümetinin 26.000 sığınmacıyı sınır dışı etme kararını örnek göstererek, Avrupalı devletlerin zorlayıcı koşullar altında (kıtık, yoksulluk ve savaşlar gibi) yer değiştirmek durumunda kalmış kişilere gösterdiği muameleyi "sığınma hakkının ölümü" olarak değerlendirmiştir (akt. Bauman, 2018b, s.114). Bauman ise Morice'in "sığınma hakkının ölümü" olarak nitelediği yaklaşımları, "sığınmacılara uygun görülenlerle "salt ekonomik göçe" çıkmış kişilere yönelik uygulamaların arasındaki farkın bütünüyle kaybolması" olarak yorumlamıştır. Öyle ki Bauman'a göre Avrupa devletlerinin sığınmacı politikalarının temelini, mevcut sığınmacıların mülteci statüsünü almalarını zorlaştırmak, potansiyel sığınmacıların ise Avrupa topraklarına erişimini engellemek oluşturmaktadır (2018b, ss. 114-115). Bauman için bilhassa Avrupa'da, mülteci ve sığınmacılar gibi ahlaki sorumluluğunu duymamız ve için olma kipli beraberlik pratiklerini işler hale getirmemiz gereken kişilere yönelik yaklaşımların temelini engelleme ve dışlama mantığı oluşturmaktadır. Baumancı perspektiften bu durum mülteci ve sığınmacı gibi yabancıların ahlaki ve insani sorumluluk alanının dışında tutulması/görülmesi ile doğrudan bağlantılıdır.

Bauman, ahlaki alanın, hukukun ve nihayetinde insani değerlendirmenin dışında görülen sığınmacı ve mültecilere yönelik dehumanize edici eylem ve tutumların örneklerine hiç olmadığı kadar sık rastlanıldığını belirtmektedir (Bauman, 2018d, s.70). Ahlaki sorumluluk sahasının dışında tutulmak, bu muameleye maruz kalan birey ya da gruplar bakımından insan öznelliğinden mahrum bırakılıp nesneleştirilmelerine de sebebiyet verebilmektedir (Bauman, 2018e, ss. 77-78). Bauman tam da bu yönüyle düzensiz göçmenlerin, sığınmacıların ve mültecilerin "kadim çağlardaki *homo sacer* kurumunun modern reenkarnasyonu olarak değerlendirilebileceğini" belirtmektedir (2016a, s. 154). Bu kişilerin yaşamları, ahlaki sorumluluk alanından ve hak mefhumunun kendisinden (dolayısıyla hukuki statüden) soyutlandığı için çıplak hayata indirgenmiştir (Bauman, 2017b, s. 53). Hakları, öznellikleri ve en nihayetinde yaşamları askıya alınabilen kişilerin Agambenci bir karşılığı olan "homo sacer" gibi, günümüzde mülteci ve sığınmacılar da en temel hakları bile yok sayılabilen ve pek çok şiddet biçimine diğer insanlara göre daha açık olan kişiler olarak görülmektedir (Bauman, 2018a, ss. 46-47).

Tüm bunlarla birlikte, Bauman'ın özellikle altını çizdiği gibi göçmen ve mültecilerin her türlü kötülüğü evimize kadar getiren ve doğrudan suçla, düzensizlikle özdeşleştirilen kişiler olarak damgalanmaları ve ahlaki sorumluluk alanının dışında tutulmaları her ne kadar nesnel dayanağı olmayan argüman ve söylemlere sırtını dayasa da misyonunu layığıyla yerine getirmiş gözükmektedir. Bauman bu misyonu şu şekilde açıklamaktadır: "bir zamanlar şefkat duygusu uyandıran, yardım etme güdüsünü harekete geçiren "sığınmacı figürü" nün saflığı bozulmuş, kirletilmiş; uygarlığın onuru olan "sığınma kavramı" bölünmüş ve suç derecesinde bir sorumsuzluğun rezilane bir karışımı olarak yeniden tanımlanmıştır." (Bauman, 2018a, s. 73). Buna rağmen hâlen en kötü senaryoyu deneyimlemedik. Öyle ki, insanları yer değiştirmeye

zorlayan etkenleri kontrol etmek bir yana, bu etkenler her geçen gün daha da şiddetlenmekte, hatta iklim değişikliği olgusu göz önüne alındığında bunların daha da kontrol alanımızın dışına çıktığını ifade etmek yanlış olmayacaktır. Hal böyle olunca, Bauman'ın çağrısında yatan imkânlar, yine kendisinin vurguladığı (göçmenlere yönelik önleyici ve dışlayıcı politikalar gibi) tüm sınırlara rağmen elimizdeki en önemli seçeneklerden biri gibi gözükmemektedir.

6. Sonuç

Bauman'a göre, diğer insanların refahının nihai kökeni Öteki ile buluşmaya dayanır ve "insani beraberlik şansı, kimin -devletin ya da kabilenin- yabancı olduğuna kimin karar vereceği sorusuna değil, yabancıların haklarına bağlıdır" (Bauman, 2019, s. 52). "İnsani beraberlik" şansı, kolektif kimliğimizden vazgeçmemiz gerektiğini göstermez. Daha ziyade, bir yabancıyı sürekli olarak yersiz yurtsuz istenmeyen bir tuhaflık olarak görmek yerine, onu kendisinin bir temsili olarak kucaklamaya istekli olmakla ilgilidir. Yabancılarla yaşamak ikircikli yaşamak anlamına geldiği için bu oldukça zorlu bir uğraştır, ancak Bauman'ın insanlığa sunduğu meydan okuma tam da budur (Månsson, 2008, ss. 169-170). Bununla birlikte günümüzde Bauman'ın beraber yaşama pratiklerini geliştirmeye yönelik ahlaki ve pratik çağrısına sınır oluşturan faktörleri (hemen yukarıda yine Bauman'dan hareketle açıldığı gibi) göç(men) meselesinde görmek mümkündür. Öyle ki, göç meselesi politikayla, popülist söylemlerle ve güvenlikleştirmece retorikle artık kontaminedir ve bunu geri çevirmek de güç gözükmemektedir. Çarpıcıdır ki, bu durum sadece göç karşıtlığı boyutunda vuku bulmamakta, göç meselesine yönelik altı dolu kaygıların dile getirildiği argümanların da "ırkçılık" potasında eritilebildiği görülmektedir. Kısaca mesele (göç), çok az öznesiyle ilgili (göçmen) hale gelmiştir. Bu bakımdan, "insanlığın bütünleşmesini bütün insanlık seviyesinde gerçekleştirmek" (Bauman, 2018c, s. 163), tamamlaması oldukça külfetli ve zorlu bir görev gibi durmaktadır. Bununla birlikte göç dinamiklerinin gittikçe müphemleştiği akışkan yaşam dinamiklerinde yabancılara yönelik bir alerji olmadan, sürdürülebilir beraber yaşama pratiklerini geliştirmek günümüzde yalnızca ahlaki bir sorumluluk olarak değil, pratik bir ihtiyaç olarak da önümüzde durmaktadır. Dahası bu durumu dışlayıcı ve önleyici uygulama ve pratiklerle perdelemenin meselenin çözümüne herhangi bir katkı sağlamadığı aşikârdır. Zira yabancıları sınırlarımızdan uzak tutmaya yönelik tüm çabalarımıza rağmen, bu kişilerin nispeten dünyanın daha yaşanabilir yerlerine doğru hareketlerini engellemek pek mümkün gözükmemektedir.

TEŞEKKÜR

—

FINANSAL DESTEK

Yazar bu çalışma için herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.

ETİK

Bu çalışmada etik ilke ve standartlara uyulduğu beyan edilmiştir.

YAZAR KATKI BEYANI

İbrahim Oğulcan Erayman Genel katkı düzeyi %100.

Yazar, bu çalışmanın yazarlık koşulunu sağlayan başka bir kişinin olmadığını onaylamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Kaynakça

- Akkaş, R. (2022). İstanbul örneğinden hareketle bir arada yaşama kültürü üzerine kavramsal bir çerçeve. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 202-219. <https://dergipark.org.tr/en/pub/neusbf/issue/74770/1212590>
- Asar, A. (2018). *Yabancılar hukuku*. Seçkin Yayıncılık.
- Bakardjieva, M. (2003). Virtual togetherness: an everyday-life perspective. *Media, Culture & Society*, 25(3), 291-313. <https://doi.org/10.1177/0163443703025003001>
- Barkın, E. (2014). 1951 Tarihli mülteciliğin önlenmesi sözleşmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, (1), 331-360. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abd/issue/33815/374463>
- Bauman, Z. (1995). *Life in fragments: Essays in postmodern morality*. Blackwell Publishing.
- Bauman, Z. (2010a). *Sosyolojik Düşünmek* (A. Yılmaz, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2010b). *Etiğin tüketiciler dünyasında bir şansı var mı?* (F. Çoban ve İ. Katırcı, Çev.). De Ki Basım Yayın.
- Bauman, Z. (2012). *Akışkan modern dünyadan 44 mektup* (P. Sıral, Çev.). Habitus Yayıncılık.
- Bauman, Z. (2014). *Parçalanmış hayat: Postmodern ahlak denemeleri* (İ. Türkmen, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2016a). *Kuşatılmış toplum* (A. E. Pilgir, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2016b). *Postmodern etik* (A. Türker, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2017a). *Modernlik ve müphemlik* (İ. Türkmen, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2017b). *Kimlik* (M. Hazır, Çev.). Heretik Yayınları.
- Bauman, Z. (2018a). *İskarta hayatlar: Modernite ve safraları* (O. Yener, Çev.). Can Yayınları.
- Bauman, Z. (2018b). *Avrupa: Bitmemiş bir macera* (A. E. Pilgir, Çev.). Ayrıntı Yayınevi.
- Bauman, Z. (2018c). *Retrotopya* (A. Karatay, Çev.). Sel Yayıncılık.
- Bauman, Z. (2018d). *Kapımızdaki yabancılar* (E. Barca, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2018e). *Modernite, kapitalizm, sosyalizm: Küresel çağda sosyal eşitsizlik* (F. D. Ergun, Çev.). Say Yayınları.
- Bauman, Z. (2019). *Postmodernite ve hoşnutsuzlukları* (İ. Türkmen, Çev.). Ayrıntı Yayınevi.
- Bauman, Z., & Franklin, A. (2003). The tourist syndrome: An interview with Zygmunt Bauman. *Tourist Studies*, 3(2), 205-217. <https://doi.org/10.1177/1468797603041632>
- Çağlar, A. B., Erayman, İ. O., Küçükcalp, D., Gayirhan, G. (2023). Anlatı araştırmasının göç çalışmalarında kullanımı: Bursa-Altıparmak Mahallesi'nde gerçekleştirilen saha çalışması üzerinden bir değerlendirme. *Sosyoloji Divanı*, (22), 201-218.
- Çiçekli B., & Demir, O.Ö. (2013). *Türkiye koridorunda yasadışı göçmenler*. Karınca Yayınları.
- Diker, N. P., & Karan, O. (2021). Suriyeli mültecilerin karşılaştıkları sosyal dışlanma ve geliştirdikleri direniş taktikleri: Ankara örneği. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 281-321. <https://doi.org/10.5505/jas.2021.44366>
- Erayman, İ. O. (2022). *Göç olgusunun felsefi sosyolojisi: Baumancı bir perspektif*. DBY Yayınları.
- Ergüven, N., & Özturanlı, B. (2013). Uluslararası mülteci hukuku ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 62(4), 1007-1062. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001733
- Kant, I. (1991). The perpetual peace: A philosophical sketch. In H.S. Reiss (ed.). *Kant: Political writings*, (pp. 93-110). Cambridge University Press.
- Kęblowska-Ławniczak, E. (2014). Forms of togetherness in contemporary urban drama and a return of direct address. *Interactions: Ege Journal of British and American Studies*, 23(1-2), 133-143.
- Köşk U. C., & Özbek, Ç. (2017). Küreselleşme ve uluslararası göç ilişkisinde değişen göçmen algısı. *Researcher: Social Science Studies*, 5(1), 247-265. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/researcher/issue/66625/1042440>
- Levinas, E. (1991). *Totality and infinity* (A. Lingis, Trans.). Cluwer Academic Publishers.
- Månsson, N. (2008). Bauman on strangers – Unwanted peculiarities. In M. H. Jacobsen & P. Poder (Eds.), *The Sociology of Zygmunt Bauman: Challenges and Critique* (pp. 155-171). Routledge.
- Osler, L. (2022). Empathy, togetherness and familiarity: From offline to online. *Metodo*, 10(1), 145-177. <https://doi.org/10.19079/metodo.10.1.145>
- Özdal B., & Vardar Tutan, E. (2018). Temel Kavramlar ve Olgular, içinde B. Özdal (Ed.). *Uluslararası göç ve nüfus hareketleri bağlamında Türkiye* (ss. 5-79). Dora Yayınları.
- Özdemir, E. (2017). Suriyeli mültecilerin Türkiye'deki algıları. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 6(1), 115-136. <https://doi.org/10.17134/khosbd.405253>
- Özel, S. (2018). Uluslararası koruma başvuru sahibi, uluslararası koruma sahibi ile geçici koruma altına alınanların hukuki statülerinin sığınmacı ve göçmen kavramları özelinde değerlendirilmesi. *Bursa Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 37(2), 249-295. https://www.uludag.edu.tr/dosyalar/iibfdergi/genel-dokuman/2018_2/asl%2011.pdf
- Öztürk, Ö. A. (2020). *Açık bir sosyoloji imkânı: Zygmunt Bauman ve sosyal bilim metodu* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi). İstanbul Üniversitesi Açık Erişim Sistemi. <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET002256.pdf>
- Sarıbay, A. Y. (2020). *Toplumun mantığı: Bir toplulaşma anlatısı*. DBY Yayınları.
- Sennett, R. (2017). *Yabancı: Sürgün üzerine iki deneme* (T. Birkan, Çev.). Metis Yayınları.

- Sholes, M. A. (2005). Variations on togetherness: Response to Eric Mendelsohn, *Psychoanalytic Perspectives*, 3(1), 125-131. <https://doi.org/10.1080/1551806X.2005.10472940>
- Simmel, G. (2009). *Bireysellik ve kültür* (T. Birkan, Çev.). Metis Yayınları.
- Yardımlı, M. (2015). Göçmen algısından mülteci fobiyasına: Avrupa tecrübesi. *Sosyoloji Divanı Göç Dosyası*, 3(6), ss. 129-147.

Extended Abstract

One of the most frequent themes in Bauman's work is the moral and practical imperative of developing practices for living together in a world full of strangers. One of the main reasons why this theme plays a central role in Bauman's work is Kant's (1991) warning that sooner or later the world will one day reach the limits of its capacity. Kant thought of the possibility of peaceful coexistence in a world with exhausted resources and settlement capacity in his 1991 work *Perpetual Peace: A Philosophical Sketch*, which was written many years earlier, in 1795. For Bauman, this work in general and especially the emphasis on the world reaching its limits in terms of resources, settlement and population are of critical importance. In fact, according to Bauman, Kant's warnings eventually have turned into reality and our world has reached its limits in terms of resources, settlement and population, becoming a "full" place with no "empty" space left. As such, for Bauman, whether we like it or not, being in contact with "strangers" more than ever before has become the reality of our age, and precisely for that, investigating the possibilities of living "together" with strangers such as migrants and refugees has become an intellectual necessity. As a result of this intellectual inquiry, Bauman, while recognizing that there are many forms of coexistence, emphasizes the "for-being" type of coexistence as the key to a sustainable, peaceful life with strangers.

With this general scope, this study has been written with the concern of emphasizing the necessity of developing sustainable coexistence practices for millions of people who have been and will be displaced by the compelling effects of many variables such as wars, famine, climate change. The most important aim of the study is to show that the forms of coexistence (and types that are not "allergic to "strangers" like migrants, refugees and asylum seekers) discussed by Bauman, have the quality of creating an important theoretical background for migration studies in general and for policies, approaches and attitudes towards migrants in particular.

In this study written with this basic aim and concern, firstly, the key concepts that will be used throughout the study, like migration, migrant, refugee, asylum seeker, and foreigners, are explained by including their relations and differences with each other. Then, Baumanian forms of "togetherness," which constitute the theoretical basis of the study, are explained. Subsequently, why it is vital to develop practices of living together is discussed in relation to moral responsibility, "togetherness" and migration. Finally, it is emphasized that (with its limits also taken into account), developing practices of living together is imposed by the unique dynamics of the age we live in, not only as a moral responsibility but also as a practical need.

The four main conclusions of the study are as follows: First, let alone controlling the factors that force people to relocate; these factors are in fact getting more and more severe every day, and given climate change, it would not be wrong to say that they are getting even more out of our control. As such, the possibilities that lie in Bauman's call (the extensification of practices of togetherness in the form of "being for") seem to be one of the most important options available to us. Secondly, despite this importance, we have concluded that there are significant difficulties and limitations in the realization of practices of togetherness based on moral responsibility towards strangers. We have shown that these difficulties and limitations are particularly tangible in the phenomenon of migration. Thirdly, we have concluded that, in fluid life dynamics where migration conditions are becoming increasingly ambivalenced; developing sustainable practices of coexistence without an allergy towards strangers is not only a moral responsibility today, but also a practical need. Fourthly, we have concluded that masking this situation with exclusionary and preventive practices does not contribute to the solution of the issue because, despite all protectionist policies, it is rather impossible to prevent the movement of displaced people towards relatively more livable areas.